

1 Getuigenis afleggen (Jesaja 49,3.5-6; Johannes 1,29-34) Overweging 19 januari 2020 door Theo Brock

In de Bijbellezingen van vandaag horen we getuigenissen. Een getuigenis is altijd subjectief. Zo maakt de beperktheid van onze taal dat de werkelijkheid die we ervaren nooit volledig kan worden beschreven. Dat geldt in het bijzonder als het om geloofswaarheden gaat, waarbij het niet alleen draait om objectieve feiten, maar veeleer om spirituele beleving en zingeving. Het mystieke laat zich alleen goed beschrijven door ook gebruik te maken van de taal van het hart. De bezieling waarmee iemand zijn spirituele beleving verwoordt, bepaalt dan ook in hoge mate de waarachtigheid van een geloofsgetuigenis. In de Bijbel wordt bij een getuigenis vaak symbolische taal gebruikt om uit te drukken wat eigenlijk niet in woorden te vatten is. Laten we vanuit dit perspectief de getuigenissen in de lezingen van vandaag onder de loep nemen. Getuigenissen die gaan over de vragen: Wie is de Messias? Wat is zijn bestemming? Hoe herkennen wij Hem? Wat betekent Hij voor ons? In de eerste lezing getuigt Jesaja over een dienaar van God die uitverkoren is om heil en licht te brengen. Deze dienaar zal niet alleen het joodse volk verlossen uit ballingschap, maar zal ook een licht zijn voor alle mensen, alle volkeren. Licht wordt hier gebruikt als metafoor voor Gods zegen en inspiratie die vrede en liefde groeien laat. De dienaar die licht brengt naar alle uithoeken van de aarde doet natuurlijk denken aan Jezus. Jezus' redding blijft niet beperkt tot het eigen joodse volk, maar geldt alle mensen. Vandaag wordt beleden dat de woorden van Jesaja in Jezus tot vervulling zijn gekomen. De gekozen eerste lezing sluit dan ook naadloos op de evangelietekst aan.

In de evangelietekst getuigt de evangelist Johannes en hij doet dat via Johannes de Doper. Johannes de Doper wordt vandaag niet gepresenteerd als een dreigende profeet die we in de adventstijd ontmoet hebben, maar als een getuige van het nieuwe dat God met de mens voorheeft. Johannes is goed bekend met de Schriften, ook met de getuigenis van Jesaja over de dienaar van de Heer. In de evangelietekst wordt Jezus herkend als het goddelijk licht dat zal schijnen in alle uithoeken van de wereld. Johannes de Doper zegt: 'Zie het lam van God, dat de zonde van de wereld wegneemt'. Deze woorden zijn ons heel bekend uit de liturgie. We zingen het Lam Gods elke zondag voordat we de communie ontvangen. In het joodse geloof en de joodse traditie is het lam een belangrijk symbool dat verwijst naar de instelling van het paasfeest. Het paasmaal van het lam was het begin van de uittocht uit Egypte, de bevrijding uit de slavernij. In het laatste Bijbelboek, de Apocalyps, is het lam het symbool van de uiteindelijke overwinning, van leven door de dood heen. Dit apocalyptische lam dat zijn bloed in een kelk uitstort, is in onze kerk te vinden in de top van het linker gebrandschilderde raam in de zijbeuk links van U. In dit raam is het lam omringt door engelen, om de belangrijke betekenis van dit symbool te benadrukken.

Wellicht interessant om na afloop van de dienst dit raam eens nauwkeuriger te bekijken. Johannes noemt Jezus het Lam Gods, omdat hij Jezus ziet als een bevrijder, als de bode van het nieuwe Rijk van God. In dat nieuwe Rijk van God telt alles en iedereen voor honderd percent mee, en vooral diegenen die teer en kwetsbaar zijn. Overigens niet alleen daarom is dat beeld van een onschuldig lam zo treffend gekozen. We weten, de keuzes die Jezus maakt, moet Hij bekopen met de dood. 'Als een lam zal Hij naar de slachtbank worden geleid' staat er bij de profeet Jesaja voorspeld. Door het offer van Jezus, het nieuwe paaslam, worden alle mensen bevrijd. Ook dat speelt mee als Johannes de Doper zegt: 'Zie het lam van God, dat de zonde van de wereld wegneemt'. Jezus als Lam Gods dat de zonden van de wereld wegneemt, betekent overigens niet dat Jezus zomaar al onze zonden op zich neemt. Het betekent wél dat Hij ons met de Blijde Boodschap een weg aanreikt die 2 ons de mogelijkheid biedt om, ondanks onze tekortkomingen, een geïnspireerd leven te leiden. In de evangelietekst is niet alleen een belangrijke symbolische rol weggelegd voor het lam maar ook voor een duif. Een duif wordt er als bode gebruikt voor de goddelijke bevestiging dat Jezus de

langverwachte Messias is. De duif is echt een Bijbelse vogel. Denk maar aan het verhaal van de grote zondvloed en de ark van Noach, en hoe na de grote overstroming een duif losgelaten wordt die terugkeert met een olijftak.

Een duif met een olijftak als onvergankelijk beeld van nieuwe hoop en van vrede. In de evangeliëlezing van vandaag is die duif symbool van de Geest, van goddelijke inspiratie. We zien die duif treffend afgebeeld boven het glas-in-lood raam van Johannes de Doper links van het middenpaneel met de lijdende Christus. Johannes de Doper getuigt niet alleen dat de Geest als een duif op Jezus neerdaalde, maar ook dat die Geest op Hem bleef rusten. Zo wordt benadrukt dat die Geest van God een kracht is die via Jezus in ieder mens aanwezig wil blijven. Met de symbolen van het lam en de duif getuigt Johannes dat Jezus de Messias is waarop Israël zit te wachten. Dat doet Johannes concluderen dat deze mens Jezus een 'Zoon van God' is. Jezus belijden als 'Zoon van God' is ons vanuit de traditie meegegeven. Jezus belijden als Zoon van God betekent in mijn ogen dat Hij voor ons de mens-geworden bevestiging is van Gods licht. Jezus ging als mens weldoende en dienstbaar rond en heeft door zijn manier van leven een goddelijk spoor voor ons achtergelaten. Jezus heeft ons ook het mooie beeld van God gegeven als een liefhebbende Vader. Dat Godsbeeld houdt in wezen het inzicht in dat niemand meer mens is dan de ander. Dat maakt ons broers en zussen van elkaar, want wij mogen ons allen kinderen van God noemen. Welnu, als wij ons kinderen van God mogen noemen, wat betekent dat dan voor ons? Allereerst, je open stellen voor Gods licht zoals Jezus ons heeft voorgeleefd. Maar, wat houdt dat in? We kunnen hiervoor alweer te rade gaan bij Johannes de evangelist. In zijn eerste brief zegt hij: God is liefde en liefde is het initiatief van God naar ons toe. Als we ervoor open staan kunnen we Gods liefde overal herkennen; in de natuur, in de mysterieuze grootsheid van het heelal, in medemensen en in onszelf. Dat kan ons hoopvol stemmen, ook als het leven even tegen zit. Als we de sporen van de God van Jezus in de natuur, in de mensen om ons heen, en in onszelf serieus nemen, houdt dat ook de opdracht in hiervan te getuigen. Een getuigenis niet om kerkelijke leerstellingen op te dringen, maar een getuigenis die ruimte maakt voor het mysterie dat wij Gods licht en liefde noemen. Een getuigenis niet alleen om een gezellige lokale geloofsgemeenschap te worden, maar ook als aansporing om werk te maken van een mooiere en betere wereld. Geloven houdt dan in dat we ons laten aanspreken door wat ons in het evangelie van deze Jezus wordt aangereikt, zonder ons kritisch vermogen geweld aan te doen. Het kan niet anders dat dit ons bij tijd en wijle onrustig zal maken. Onrust met als doel ons aan te zetten tot zelfreflectie, maar ook tot actie om onrecht te bestrijden en ons steentje bij te dragen aan Gods Koninkrijk hier op aarde. De vraag die het evangelie ons telkens weer stelt is: Wat maken wij waar van dit geloofsideaal? Deze vraag is relevant en actueel, alle dagen van het jaar, en in alle fasen van ons leven.